

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

ב"ה

תיק 1151791/1

בבית הדין הרבני הגדול ירושלים

לפני כבוד הדיינים:

הרב אליעזר איגרא, הרב שלמה שפירא, הרב ציון לודאילוז

המערער: פלוני (ע"י ב"כ עו"ד עדו דיבון)

נגד

המשיבה: פלונית (ע"י ב"כ עו"ד אלינור ליבוביץ ועו"ד ראובן יצחק)

הנדון: איתלות תום תקופת עיכוב ההליכים בפגרה שבתוכה, בקיום פגישות 'מהו"ת' או בהודעה על סיום ההליך

חקיקה שאוזכרה:

[חוק להסדר התדיינויות בסכסוכי משפחה \(הוראת שעה\), תשע"ה-2014: סע' 3\(ב\)\(3\), 3\(ה\), קטן \(ד\), 41](#)

[תקנות הדיינים \(פגרות\), תשע"ג-2013](#)

[חוק הפרשנות, תשמ"א-1981: סע' 1, 10\(ג\)](#)

[תקנות סדר הדין האזרחי, תשמ"ד-1984: סע' 529](#)

[תקנות הדין בבתי-הדין הרבניים בישראל, התשנ"ג](#)

מיני-רציו:

* התקופות המנויות בחוק הסדר התדיינויות בסכסוכי משפחה הן תקופות מדודות וקצובות, הנמנות מיום הגשת הבקשה לשוב סכסוך ומסתיימות כאשר חלפו הימים שקצב המחוקק. אין מניין ימי התקופה תלוי בקיומן של פגישות 'מהו"ת', בתוצאותיהן או במילוי טופס כזה או אחר; מניין ימי פגרה בכלל ימי תקופת עיכוב ההליכים, זולת היום האחרון של תקופה, שאם הוא חל בתוך תקופת הפגרה – הוא בלבד לא יימנה.

* משפחה – חוק להסדר התדיינויות במשפחה (הוראת שעה) – תפיסת סמכות

ערעור על החלטת בי"ד אזורי שקבע כי הסמכות לדון בנושאי רכוש, משמורת ומזונות אישה וקטינים אינה נתונה לו. רקע: ביום 15.8.2017 הגישה המשיבה בקשה ליישוב סכסוך לבית המשפט לענייני משפחה, וביום 13.11.2017 הגישה תביעות לבית המשפט לענייני משפחה. ביום 9.11.2017, הגיש המערער את תביעותיו לביה"ד הרבני ובצידן בקשה לקביעת סמכות. ביה"ד דחה את הבקשה לקבוע כי סמכותו לדון בתיק. בדבריו ציין ביה"ד האזורי כי פגישת ה'מהו"ת' בין הצדדים נערכה ביום

31.10.2017. גם אם נחשב את פרק הזמן בין חמישה-עשר הימים ממועד סיום ההליך ביחידת הסיוע – וגם אם נצא מתוך הנחה כי במפגש האחרון הסכימו הצדדים על סיום ההליך וכי בו ביום שלחה יחידת הסיוע את הודעתה לבית המשפט – הרי שמועד זה מסתיים ביום 21.11.17 [לא פורט, אך נראה כי מהמניין נגרעו ימי ו' ושבת]. עוד הוסיף ביה"ד כי נכון ליום 15.11.2017 הודיעה יחידת הסיוע כי עדיין לא הומצא לידי יחידת הסיוע טופס 3 שבו מודיע המערער על סירובו להמשיך את הליך הגישור. על כן יש להתחיל את מניין חמישה-עשר הימים מיום זה ואילך.

ביה"ד הרבני הגדול קיבל את הערעור מהטעמים הבאים:

תום תקופת עיכוב ההליכים נגזר ממניין ימיה ללא תלות בקיום פגישות 'מהור"ת' או בהודעה על סיום ההליך: חוק הסדר התדיינויות בסכסוכי משפחה (הוראת שעה), תשע"ה-2014 (להלן: החוק) קובע את גבולותיה של 'תקופת עיכוב ההליכים'. התקופה היא בת ארבעים וחמישה ימים או שישים ימים אשר על פי קביעת המחוקק נמנים מיום הגשת הבקשה ליישוב סכסוך. אחריהם באים עוד חמישה-עשר ימים שבהם לא יוכלו הצדדים להגיש תובענה ('ימי צינון'). ('עשרת הימים העומדים לרשות הצדדים למתן הודעה', כאמור בסעיף קטן (ד), 'נבלעים' בחמישה-עשר הימים "שלאחר תום התקופה" ואינם נמנים בנפרד). לאחר תקופה זו ישנם חמישה-עשר ימים נוספים אשר בהם מוקנית זכות ראשונים למי שהגיש את הבקשה ליישוב סכסוך, להגיש תביעה לערכאה שבה יבחר (להלן: 'ימי הקדימה').

בהתאם להוראת סעיף 10(ג) לחוק הפרשנות, מניין ימי פגרה בכלל ימי תקופת עיכוב ההליכים, זולת היום האחרון של תקופה, שאם הוא חל בתוך תקופת הפגרה – הוא בלבד לא יימנה.

התקופות המנויות בחוק הן תקופות מדודות וקצובות, הנמנות מיום הגשת הבקשה ליישוב סכסוך ומסתיימות כאשר חלפו הימים שקצב המחוקק. אין מניין ימי התקופה תלוי בקיומן של פגישות, בתוצאותיהן של הפגישות או במילוי טופס כזה או אחר. משחלפו הימים הקבועים בחוק שבה למקומה זכותו היסודית של בעל הדין לגשת לערכאות ולפיה הוא רשאי להגיש את תביעתו בפני ערכאה שיפוטית.

במקרה דנא יום הגשת תביעת המערער הייתה לאחר כלות הימים הנדרשים בחוק, והיא הוגשה כדין. לפיכך, הערעור מתקבל. הסמכות לדון בתביעות הכרוכות בנושאי הרכוש, המשמורת ומזונות האישה והקטינים נתונה לביה"ד הרבני.

פסק דין

לפנינו ערעור על החלטת בית הדין האזורי בפתח תקוה מיום ה' בכסלו תשע"ח (23.11.17) שקבע כי הסמכות לדון בנושאי רכוש, משמורת ומזונות אישה וקטינים אינה נתונה לו.

תמצית העובדות הנצרכות לעניין

בני הזוג נישאו כדת משה וישראל בשנת 1993 ולהם שלושה ילדים – אחת מהם קטינה. חיי בני הזוג ידעו קשיים, ובשנת 2015 הגיש המערער תביעת גירושין אך לבסוף ביטל אותה.

ביום כ"ג באב תשע"ז (15.8.2017) הגישה המשיבה בקשה ליישוב סכסוך לבית המשפט לענייני משפחה, וביום כ"ד במרחשוון תשע"ח (13.11.2017) הגישה תביעות לבית המשפט לענייני משפחה. יומיים לפני הגשת המשיבה תביעות לבית המשפט לענייני משפחה, ביום כ' במרחשוון תשע"ח (9.11.2017), הגיש המערער את תביעותיו לבית הדין הרבני בפתח תקווה ובצידן בקשה לקביעת סמכות.

פסיקת בית הדין האזורי

בית הדין בפתח תקווה דחה את הבקשה לקבוע כי סמכותו לדון בתיק.

בדבריו ציין בית הדין האזורי כי פגישת ה'מהו"ת' בין הצדדים נערכה ביום י"א במרחשוון תשע"ח (31.10.2017). גם אם נחשב את פרק הזמן בן חמישה-עשר הימים ממועד סיום ההליך ביחידת הסיוע – וגם אם נצא מתוך הנחה כי במפגש האחרון הסכימו הצדדים על סיום ההליך וכי בו ביום שלחה יחידת הסיוע את הודעתה לבית המשפט – הרי שמועד זה מסתיים ביום ג' בכסלו תשע"ח (21.11.17) [לא פורט, אך נראה כי מהמניין נגרעו ימי ו' ושבת]. עוד הוסיף בית הדין כי נכון ליום כ"ו במרחשוון תשע"ח (15.11.2017) הודיעה יחידת הסיוע כי עדיין לא הומצא לידי יחידת הסיוע טופס 3 שבו מודיע המערער על סירובו להמשיך את הליך הגישור. על כן יש להתחיל את מניין חמישה-עשר הימים מיום זה ואילך.

טענות המערער

בפיו של המערער כמה טענות מרכזיות:

א. מניין הימים הקבוע בחוק הסדר התדיינויות, הוא היחיד הקובע, ובסופם תמה תקופת עיכוב ההליכים גם אם לא הומצא טופס 3 או לא התקיימה ישיבת 'מהו"ת' נוספת וללא תלות בשאלה אם 'תיק המהו"ת' נסגר או לא (סעיפים 22–24 לכתב הערעור).

ב. ימי הפגרה באים במניין הימים של תקופת עיכוב ההליכים. (סעיף 27 לכתב הערעור).

ג. הבקשה ליישוב סכסוך הוגשה לבית המשפט בחוסר תום לב כיון שנעשתה בניגוד להבטחה שנתנה המשיבה ו'מאחורי גבו' של המערער, ועל כן אין לאפשר ניצול לרעה של הליך יישוב הסכסוך רק כדי להשיג יתרון במסגרת 'מרוץ הסמכויות'.

דיון והכרעה

א. תום תקופת עיכוב ההליכים נגזר ממניין ימיה ללא תלות בקיום פגישות 'מהו"ת' או בהודעה על סיום ההליך

סעיף 3(ב)(3) לחוק הסדר התדיינויות בסכסוכי משפחה (הוראת שעה), תשע"ה – 2014, קובע:

כל פגישות המהו"ת יתקיימו בתוך ארבעים וחמישה ימים מיום הגשת הבקשה, ואולם יחידת הסיוע רשאית להאריך את התקופה, פעם אחת, בחמישה-עשר ימים, בהודעה לערכאה השיפוטית ולצדדים.

סעיף 3(ה) לחוק קובע:

בתקופה של ארבעים וחמישה ימים מיום הגשת בקשה ליישוב סכסוך, או שישים ימים – אם הוארכה כאמור בסעיף קטן (ב)3(להלן – תקופת עיכוב ההליכים), ובעשרת הימים העומדים לרשות הצדדים למתן הודעה כאמור בסעיף קטן (ד) וכן בחמישה-עשר הימים שלאחר תום התקופה כאמור ובכל תקופה נוספת שהצדדים הסכימו לה בכתב, או בתקופה אחרת שנקבעה לפי סעיף 5(א)5, לא יוכלו הצדדים להגיש תובענה בעניין של סכסוך משפחתי לכל ערכאה שיפוטית ולא תדון ערכאה שיפוטית בתובענה בעניין של סכסוך משפחתי בין הצדדים, לרבות בעניין סמכות השיפוט של הערכאה השיפוטית.

ובסעיף 4 לחוק:

חלפו התקופות כאמור בסעיף 3(ה), ולא הגיעו הצדדים להסדר מוסכם בהליך ליישוב סכסוך בהסכמה – רשאי הצד שהגיש תחילה את הבקשה ליישוב הסכסוך להגיש בתוך חמישה-עשר ימים תובענה בעניין של סכסוך משפחתי לכל ערכאה שיפוטית שלה סמכות לדון בעניין לפי דין.

לא הגיש הצד האמור תובענה כאמור או שהגיש תובענה כאמור רק לגבי חלק מהעניינים שבסכסוך המשפחתי – רשאי הצד האחר להגיש לכל ערכאה שיפוטית שלה סמכות לדון בעניין לפי דין תובענה בעניין של סכסוך משפחתי שלגביו לא הוגשה תובענה כאמור.

החוק קובע אפוא את גבולותיה של 'תקופת עיכוב ההליכים'. התקופה היא בת ארבעים וחמישה ימים או שישים ימים אשר על פי קביעת המחוקק נמנים מיום הגשת הבקשה ליישוב סכסוך. אחריהם באים עוד חמישה-עשר ימים שבהם לא יוכלו הצדדים להגיש תובענה (ימי צינון). יוער כי "עשרת הימים העומדים לרשות הצדדים למתן הודעה", כאמור בסעיף קטן (ד), נבלעים בחמישה-עשר הימים "שלאחר תום התקופה" ואינם נמנים בנפרד.

לאחר תקופה זו ישנם חמישה-עשר ימים נוספים אשר בהם מוקנית זכות ראשונים למי שהגיש את הבקשה ליישוב סכסוך, להגיש תביעה לערכאה שבה יבחר (להלן: 'ימי הקדימה').

יש לשוב ולהדגיש את אשר אמרנו כבר במקום אחר (עיין פסק הדין של בית הדין הגדול בתיק 1121808/1): עלינו לזכור כי זכות הפנייה לערכאות היא זכות יסוד חוקתית, וכידוע, אין פוגעים בזכות יסוד אלא בדבר שנועד לתכלית ראויה ובמידה שאינה עולה יתר על הנדרש להשגת אותה תכלית. בחקיקת החוק להסדר התדיינות אמר המחוקק את דברו באשר להיקף הפגיעה המותרת בזכות היסוד של הפנייה לערכאות, וקבע כי הפגיעה תהא, כאמור, למשך ארבעים וחמישה ימים או שישים יום, הנמנים החל ביום הגשת הבקשה ליישוב סכסוך, ובנוסף להם חמישה-עשר ימי הצינון. בימים אלה מנוע אדם מלנקוט הליכים משפטיים למעט בקשות דחופות ובקשות לסעד זמני.

לאמור: התקופות המנויות בחוק הסדר התדיינות הן תקופות מדודות וקצובות, הנמנות מיום הגשת הבקשה ליישוב סכסוך ומסתיימות כאשר חלפו הימים שקצב המחוקק. אין מגיין ימי התקופה תלוי בקיומן של פגישות, בתוצאותיהן של הפגישות או במילוי טופס כזה או אחר. משחלפו הימים הקבועים בחוק – אף שיחידת הסיוע לא קיימה פגישת מהו"ת, או לא הכריזה על סיומו של הליך המהו"ת, או שבעלי הדין לא מילאו טופס 3 שהיה מצופה מהם שימלאו – שבה למקומה זכותו היסודית של בעל הדין לגשת לערכאות ולפיה הוא רשאי להגיש את תביעתו בפני ערכאה שיפוטית.

על כן, לא נוכל לקבל את קביעתו של בית הדין האזורי שלפיה אימילוי טופס 3 או אי-הודעת יחידת הסיוע על סיום ההליך גורמת לכך שעיקוב ההליכים יישאר בעינו על אף חלוף הימים שקבע המחוקק לכך.

ב. מניין ימי פגרה בכלל ימי תקופת עיכוב ההליכים

בנדון דידן הימים שמרגע הבקשה ליישוב סכסוך חלים בפגרת בתי הדין, כהגדרתה [בתקנות הדיינים \(פגרות\)](#) תשע"ג – 2013. יש לשאול אפוא אם בתקופת הפגרה ממשיכים ימי תקופת עיכוב ההליכים להימנות?

לפתרון שאלה זו יש להזדקק להוראת [סעיף 10\(ג\) לחוק הפרשנות](#) הקובע: "במניין ימי תקופה יבואו גם ימי מנוחה, פגרה או שבתון שעל פי חיקוק, זולת אם הם הימים האחרונים שבתקופה."

הוראות חוק זה משתרעות על פני כל תחומי המשפט, ככל שאין בחוק או בהוראה ספציפית החרגה מהוראותיו של [חוק הפרשנות](#). וכך אמר בית המשפט העליון בהקשר זה (רע"א 4990/05 ממז יעקב ואחרים נגד עיריית הרצליה):

על היקף התפרשותו של סעיף זה ניתן ללמוד [מסעיף 1 לחוק הפרשנות](#), הקובע כי:

חוק זה יחול לגבי כל חיקוק והוראת מנהל, אף אם ניתנו לפני תחילתו, אם אין הוראה אחרת לעניין הנדון ואם אין בעניין הנדון או בהקשרו דבר שאינו מתיישב עם חוק זה.

כלומר, [סעיף 10\(ג\) לחוק הפרשנות](#) חל על כל מועד שנקבע בחקיקה או בהוראת מנהל, אלא אם כן בעניין הנדון או בהקשרו יש כדי למנוע את התחולה.

בהקשר זה ראוי לציין את קביעתו והבהרתו של בית הדין הגדול בתיק מס' 1152768/1, וכדלהלן:

באשר להחרגת או הכללת ימי הפגרה בחמישה-עשר הימים שבהם מוקנית זכות קדימה למי שפתח את התיק ליישוב סכסוך, בית הדין מראה מקום לסעיף 10(ג) [לחוק הפרשנות](#) תשמ"א – 1981, הקובע מפורשות שימי הפגרה יכללו בכל תקופה שמופיעה בחיקוק, אלא אם חלו בסוף התקופה.

וזו לשון הסעיף: "במניין ימי תקופה יבואו גם ימי מנוחה, פגרה או שבתון שעל פי חיקוק, זולת אם הם הימים האחרונים שבתקופה". דברים מפורשים וחד-משמעיים.

הישענותה של באת כוח המערערת על התקנות לסדר הדין האזרחי ועל תקנות בתי המשפט ותקנות הדיינים אינה במקום כלל.

תקנות אלו אינן סותרות את האמור [בסעיף 10\(ג\) לחוק הפרשנות](#) הנזכר:

חוק הפרשנות נועד לפרש את הוראות החוקים, ואילו התקנות הנ"ל מסדירות את הפרשנות לאמור בתקנות עצמן או בהחלטות שיפוטיות של הערכאה השיפוטית הרלוונטית לאותן תקנות, דהיינו (לענייננו – מניין ימים שנקבע בתקנות או בהחלטות): בבתי המשפט – בהתאם למועדים שבסדרי הדין שלהם ובבתי הדין הרבניים – בהתאם למועדים שבתקנות הדיינים הדין שלהם. הא ותו לא.

כך: הקביעה [בתקנה 529 לתקנות סדר הדין האזרחי תשמ"ד](#) – 1984 כי "תקופת פגרה של בית המשפט לא תובא במניין הימים" היא אך ורק בנוגע לתקופה "שנקבעו בתקנות אלה" – תקנות סדר הדין האזרחי "או שנקבעו בידי בית המשפט או הרשם". כך גם קביעת תקנה 6 [לתקנות הדיינים \(פגרות\)](#) תשע"ג – 2013, שהוראה ש"תקופת פגרה לא תבוא במניין הימים" היא רק ביחס לתקופות "שנקבעו בתקנות הדין בבתי הדין הרבניים בישראל", התשנ"ג, או שנקבעו בידי בית דין". ואילו הוראת סעיף 10(ג) [לחוק הפרשנות](#), תשמ"א – 1981 שלפיה "במניין ימי תקופה יבואו גם ימי מנוחה, פגרה או שבתון [...] היא הוראה כוללת לכלל החיקוק (סעיף 3 לחוק).

[חוק הפרשנות](#) לא יפרש החלטות שיפוטיות, והתקנות הנ"ל לא יפרשו חוקים.

פסקו של בית הדין הגדול בתיק מספר [1116230/2](#) [פורסם בבנו] שהזכירה בא כוח המערערת במהלך הדיון, ושממנו עולה שימי הפגרה לא יימנו בימי התקופה, שייך לנסיבות התיק שהיו בפניו, ואין להסיק ממנו הוראה גורפת לכל מקרה.

לפיכך בנידון דיון שהימים שקבע המחוקק לעיכוב ההליכים הסתיימו אחרי שהסתיימה הפגרה, אין ספק שימי הפגרה באים בכלל הימים, והמערער היה רשאי להגיש תביעתו בחלוף ימי העיכוב שקבע המחוקק.

למעלה מן הצורך נאמר כי בענייננו יש אף נימוק נוסף המחייב את מניית ימי הפגרה בתוך תקופת עיכוב ההליכים, שכן, כפי שנאמר, עיכוב זכות הגישה לערכאות שיפוטיות הוא פגיעה בזכות יסוד חוקתית, וככזו יש לפרש את היקף הפגיעה בה על דרך הצמצום.

על כן מסקנתנו היא שימי הפגרה נמנים בתוך ימי עיכוב ההליכים, זולת היום האחרון של תקופה, שאם הוא חל בתוך תקופת הפגרה – הוא בלבד לא יימנה.

תום ליבה של המשיבה

ביחס לטענת חוסר תום הלב שאותו מייחס המערער למשיבה. בית הדין קמא הכריע בהתאם למראה עיניו ובהתאם לשמיעת הצדדים כי יש לדחות טענה זו. עוד הוסיף בית הדין כי אין לראות בהסכמה שבעל פה שבין הצדדים גורם שיש בו כדי לחסום את אחד הצדדים מלהגיש את תביעותיו המשפטיות. לא מצאנו מקום להתערב במסקנתו זו של בית הדין קמא.

מן הכלל אל הפרט

כפי שנזכר לעיל, בחוק נקבעה תקופת עיכוב ההליכים (ארבעים וחמישה יום), בנוסף לה "ימי הצינון" (חמישה-עשר יום) ובנוסף להם "ימי הקדימה" (חמישה-עשר יום), העולים כדי שבעים וחמישה ימים בסך הכול מיום הגשת הבקשה ליישוב סכסוך.

בנדון דיון הבקשה ליישוב סכסוך הוגשה, כאמור, ביום כ"ג באב תשע"ז (15.8.17). עד למועד הגשת תביעת המערער לבית הדין הרבני האזורי חלפו כשמונים וחמישה יום. על כן יום הגשת תביעת המערער ביום כ' במרחשוון תשע"ח (9.11.2017) הייתה לאחר כלות הימים הנדרשים בחוק, והיא הוגשה כדין.

פסק דין

לאור האמור בית הדין קובע:

- א. הערעור מתקבל.
- ב. הסמכות לדון בתביעות הכרוכות בנושאי הרכוש, המשמורת ומזונות האישה והקטינים נתונה לבית הדין הרבני.
- ג. אין צו להוצאות.
- ד. בית הדין סוגר את התיק.
ניתן לפרסם לאחר השמטת פרטים מזהים.
ניתן ביום כ"ז בסיוון התשע"ח (10.6.2018).

הרב ציון לודאילוז

הרב שלמה שפירא

הרב אליעזר איגרא

עותק זה עשוי להכיל שינויי ותיקוני עריכה

[בעניין עריכה ושינויים במסמכי פסיקה, חקיקה ועוד באתר נבו – הקש כאן](#)

אליעזר איגרא 115179-54678313/
נוסח מסמך זה כפוף לשינויי ניסוח ועריכה